

Prim.prof.dr. Marko Kolšek
Katedra za družinsko medicino
Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani

PREVENTIVNI PREGLED S SVETOVANJEM – UČINKOVITO ORODJE V ROKAH ZDRAVSTVENIH DELAVCEV

1. MEJNIK

- ✘ v 70-ih letih prejšnjega stoletja dr. Rugelj začne s provokativno drugačnim pristopom k (takrat tradicionalnem psihiatričnem) zdravljenju alkoholikov
 - osnova delo dr. Vladimirja Hudolina iz Zagreba
 - ustanovitev > 100 KZA
- ✘ postopno spreminjanje zavedanja in razumevanja alkoholne problematike med ljudmi

2. MEJNIK

- ✘ v poznih 90-ih letih: Katedra za družinsko medicino MF v Ljubljani se vključi v mednarodne projekte za področje alkohola (*kolaborativni projekt SZO, ECAToD, PHEPA I in II, IATPAD, ChAPAPs, ODHIN*)
- ✘ prehod iz usmeritve v “alkoholizem” v usmeritev “pitje alkohola” (*manj tvegano pitje, *tvegano pitje in *škodljivo pitje)
- ✘ poudarek na timih v osnovnem zdravstvu – zdravnik družinske medicine in njegove medicinske sestre – “nenadomestljiva” vloga

TEŽAVE PRI UVAJANJU

- ✘ preobremenjenost (*pomanjkanje časa*)
- ✘ “Ali je to res delo zdravnika in medicinske sestre v DM?”
- ✘ skeptičnost glede uspešnosti ukrepanja (“Ali se plača?”)
- ✘ pomanjkanje znanja (“*Kako naj to delam?*”)
- ✘ pomanjkanje podpore v družbi (“*Kdo v družbi bi resnično rad zmanjšal pitje alkohola?*”)
- ✘ “Ali lahko vprašanje o pitju alkohola užali bolnika?”
- ✘ “Kdo bo to dodatno delo plačal?”
- ✘ etična dilema (“*Ali res lahko sprašujem zdrave ljudi o njihovih navadah?*”)

KAJ SMO NAREDILI DO SEDAJ?

- ✘ sistematično izobraževanje za zgodnje odkrivanje in kratke ukrepe pri tveganem in škodljivem pitju:
 - študentov medicine
 - specializantov družinske medicine
 - podiplomski tečaji za zdravnike in medicinske sestre
 - tiskani materiali (*klinične smernice za delo v osnovnem zdravstvu – *PHEPA projekt*
*priročnik za zdravnike DM)
- ✘ nacionalni program *Sporočilo v steklenici* od leta 2003 za informiranje in spreminjanje razumevanja problematike
- ✘ informativna zloženka za ljudi s priloženim AUDIT-C
- ✘ brošura za samopomoč tveganim in škodljivim pivcem
- ✘ www.nalijem.si

ob podpori Ministrstva RS za zdravje

- ✘ v aprilu 2011 postopno uvajanje “referenčnih ambulant družinske medicine” (do sedaj 241 = cca. 1/4) – poseben poudarek na preventivi in obravnavi pogostih kroničnih bolezni *vključno z zgodnjim odkrivanjem tveganega in škodljivega pitja in ustreznih ukrepov ob tem*
- ✘ v oktobru 2011 stopijo v veljavo nekatera določila novega **Zakona o voznikih**, ki je uvedel višje kazni in kazenske točke za vožnjo pod vplivom alkohola, hkrati pa omogoča delni izbris kazenskih točk pod določenimi pogoji

ZAKON O VOZNIKIH

- ✘ Če ima voznik v krvi 0,5 – 0,8g alkohola/kg krvi (0,24 – 0,38 mg alkohola/l v izdihanem zraku)
→ ukrep: vozniško dovoljenje zadržano za 24 ur
+ 600 EUR + 8 kazenskih točk

VENDAR:

- ✘ 4 kazenske točke se mu izbrišejo, če opravi zdravstveni pregled s svetovanjem pri svojem osebnem zdravniku
- ✘ enkrat v 3 letih

ZDRAVSTVENI PREGLED S SVETOVANJEM

- ✘ AUDIT in razgovor o pivskih navadah (če je potrebno, tudi klinični pregled)
- ✘ ocena voznikovega pitja
- ✘ ocena voznikovega zavedanja tveganega in škodljivega pitja ali zasvojenosti
- ✘ razlaga škodljivosti pitja alkohola s poudarkom na vplivih alkohola na vožnjo
- ✘ strokovno svetovanje za spremembo pivskega vedenja, v primeru zasvojenosti pa napotitev v pooblaščen organizacijo medicine dela, prometa in športa in na zdravljenje alkoholizma

IZOBRAŽEVANJE ZDRAVNIKOV

- ✘ spomladi 2011 smo zelo uspešno izvedli 45 tečajev v 33 krajih za vse zdravnike v osnovnem zdravstvu, ki imajo opredeljene bolnike
- ✘ 1150 zdravnikov dobilo vabilo po pošti in e-pošti
 - + vsi so dobili pisne materiale (**priročnik za zdravnike, *AUDIT vprašalnik, *odgovore na potencialna praktična vprašanja, povezana s temi novostmi v zakonu*)
 - + 650 se jih je udeležilo teh tečajev (76%) za osnove zgodnjega odkrivanja pitja in kratke intervencije
 - + 300 je bilo že izobraženih za takšna svetovanja v zadnjih 5 letih

V enem letu je

132 voznikov prineslo zdravniško potrdilo za izbris kazenskih točk, da so opravili tak zdravstveni pregled s svetovanjem pri svojem osebnem zdravniku

Uspešnost svetovanja za zmanjšanje pitja alkohola:

v številnih raziskavah dokazana uspešnost
